

Nota

Verslag van resultaten Proefsleuvenonderzoek

Sint-Denijs Driesstraat
(Prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Jelle DEFRANCO

Projectcode 2020E81

Begindatum onderzoek:	6/07/2020
Einddatum onderzoek:	6/07/2020
Relevante termen thesauri:	Nieuwste tijd, proefsleuvenonderzoek
Alle betrokken actoren:	Rosalie Vincent, Jelle Defrancq, Bart Bartholomieux
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0 INHOUDSTAFEL

0	INHOUDSTAFEL	3
1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	4
1.1	ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.1.1	<i>Inleiding</i>	4
1.1.2	<i>Vraagstelling</i>	6
1.1.3	<i>Randvoorwaarden</i>	6
1.1.4	<i>Geplande werken</i>	7
1.2	WERKWIJZE EN STRATEGIE	9
1.2.1	<i>Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie</i>	9
1.2.2	<i>Organisatie van het vooronderzoek</i>	11
1.2.3	<i>Gebruikt materiaal</i>	13
1.2.4	<i>Inbreng specialisten</i>	14
1.3	ASSESSMENT ONDERZOCHE GEBIED	15
1.3.1	<i>Landschappelijke ligging</i>	15
1.3.2	<i>Historische situering</i>	15
1.3.3	<i>Archeologisch kader</i>	17
2	ASSESSMENTRAPPORT	19
2.1	STRATIGRAFIE	19
2.2	ASSESSMENT SPOREN	24
2.3	ASSESSMENT VONDSTEN	32
2.4	ASSESSMENT STALEN	33
2.5	ASSESSMENT CONSERVATIE	33
3	DATERING EN INTERPRETATIE	34
3.1	GEMOTIVEERDE INTERPRETATIE VAN VONDSTEN EN SPOREN	34
3.2	CONFRONTATIE MET RESULTATEN BUREAUSTUDIE	34
3.3	SYNTHESE	34
3.4	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	35
4	POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	36
4.1	AARD VAN DE POTENTIËLE KENNIS	36
4.2	WAARDERING	36
4.3	KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	36
5	SAMENVATTING	37
6	BIBLIOGRAFIE	38
7	BIJLAGEN	39

1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

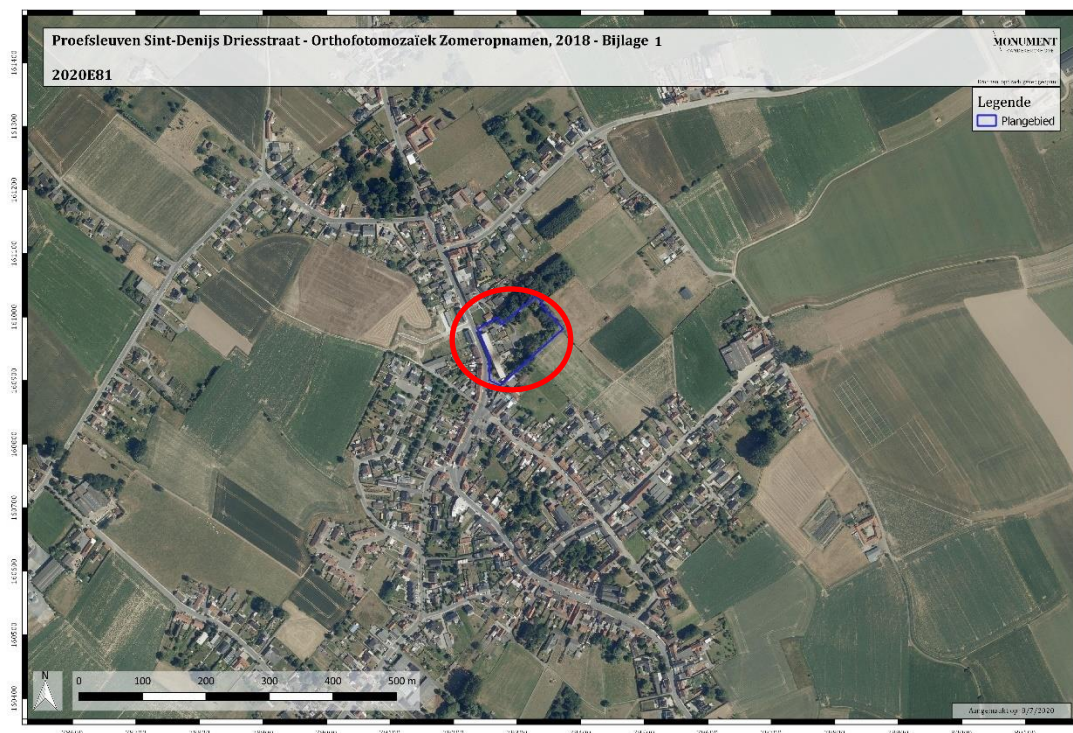
1.1 Onderzoeksopdracht

1.1.1 Inleiding

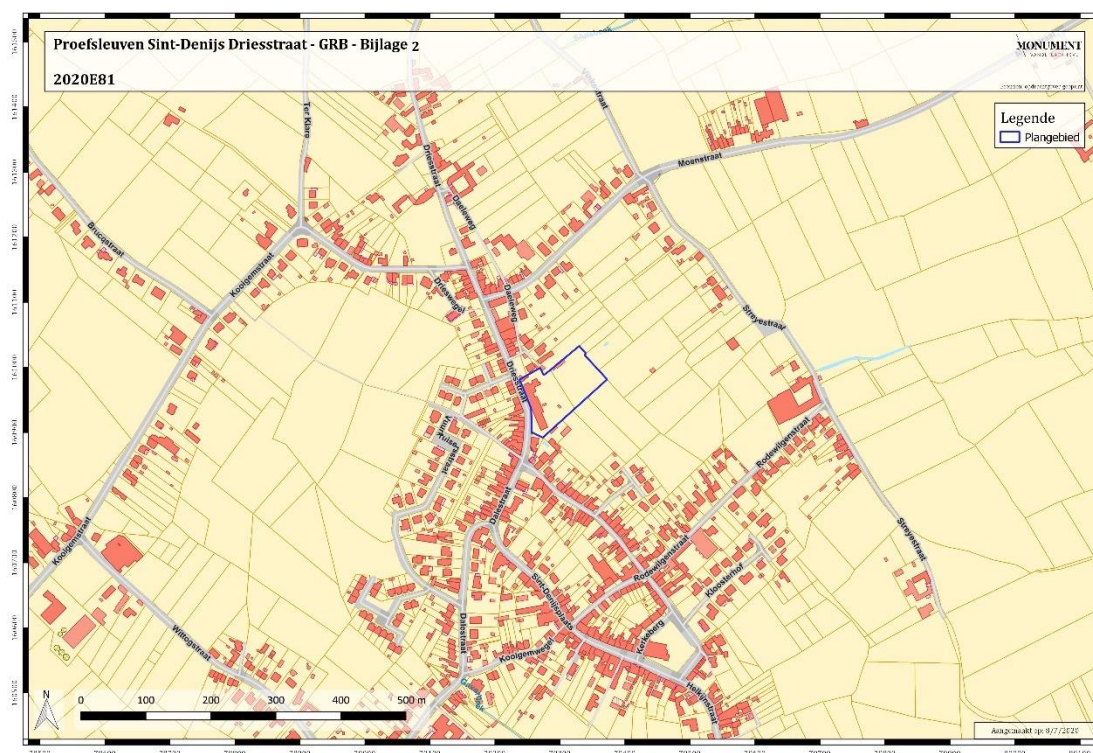
Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van de geplande uitbreiding en verbouwing van het bestaande jongerenzorgcentrum binnen het projectgebied (Figuur 1, Figuur 2). Het bureauonderzoek, dat kadert in het archeologisch vooronderzoek, werd uitgevoerd door Monument Vandenkerckhove nv en is terug te vinden als bekrachtigde archeologienota (ID 8723)¹. Aangezien de aanwezigheid van een archeologische site niet kon worden uitgesloten en het terrein nog niet toegankelijk was (deels bebouwd, verhard en in gebruik) diende in uitgesteld traject een landschappelijk bodemonderzoek, eventueel archeologische boringen, en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden.

Uit het bureauonderzoek werd duidelijk dat het terrein deels was verstoord door recente bebouwing maar dat de aanwezigheid van archeologische sites vanaf de steentijden niet kon worden uitgesloten. Om de aard en bewaring van de bodemsequentie in kaart te brengen werden een landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd. Op dat moment was het terrein nog bebouwd waardoor dit diende te gebeuren in uitgesteld traject. De resultaten van dit onderzoek worden in het verslag van resultaten landschappelijk bodemonderzoek behandeld dat eveneens onderdeel uitmaakt van deze nota. De resultaten leidden echter niet tot een verder archeologisch boortraject in functie van steentijd. Er kon direct worden overgegaan tot het geadviseerde proefsleuvenonderzoek zoals geadviseerd in het programma van maatregelen van de bekrachtigde archeologienota ID 8723. Het huidig verslag is de rapportage van dit uitgevoerde proefsleuvenonderzoek.

¹ Vermeersch J., Demeulemeester L. 2018. Raadpleegbaar via link:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8723>

Figuur 1: Situering projectgebied centraal op luchtfoto 2018 (zie Bijlage 1).

Figuur 2: Situering projectgebied centraal op het GRB (zie Bijlage 2).

1.1.2 Vraagstelling

Doel van het proefsleuvenonderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen het projectgebied (Figuur 1). Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

Proefsleuven/proefputten:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

1.1.3 Randvoorwaarden

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, werden parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied geadviseerd. Bij de inplanting bedroeg de ideale afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middelpunt tot middelpunt)². Voor de uitgraving diende gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven waren 1,80 tot 2m breed. In het programma van maatregelen wordt voorgesteld de proefsleuven noordwest-zuidoost aan te leggen. Daarnaast worden indien nodig volgsleuven, dwarssleuven en/of kijkvensters aangelegd om een beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

Het doel was om 10% van de onderzoekbare oppervlakte open te leggen door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters. Op die manier zou 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht worden en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.³

² Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.*

³ HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. en ERVYNCK A., 2016.

De grond diende gescheiden afgegraven (teelaarde, moederbodem) en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurde op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Voor het grondwerk werd gebruik gemaakt van een rupskraan met niet-getande kraanbak. Indien nodig dienden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes voldoet aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

1.1.4 Geplande werken

Het projectgebied dat zal ontwikkeld worden is ca. 9156m² groot. De geplande werken zullen in 2 fasen gebeuren. In eerste instantie worden in de huidige tuinzone nieuwe woonclusters gebouwd. Nadat deze opgeleverd zijn, zal verhuisd worden van het huidige gebouw naar de nieuwe woonclusters. Het bestaande gebouw zal daarna deels gesloopt en verbouwd worden tot een administratief gebouw.

In de eerste fase zal de wasplaats en de verharding op het terrein afgebroken worden, daarna zal de bouw van de nieuwe woonclusters aanvangen. Het bestaande gebouw is volledig onderkelderde, de vloer van de kelderverdieping komt op maximaal -2,72m t.o.v. het maaiveld en de funderingsplaatsen komen tot maximaal 4m t.o.v. het maaiveld. De bestaande bebouwing verharding beslaat momenteel ca. 4000m². Het projectgebied is gelegen op een hellend terrein waardoor de woonclusters deels verzonken worden voorzien. Het achterste deel van de wooncluster komt bijgevolg volledig ondergronds. Een wooncluster zal bestaan uit 2 bouwlagen. Voor de aanleg van de nieuwbouwwoningen zal maximaal 3,2m worden afgegraven.

In een tweede fase wordt een deel van het bestaande gebouw afgebroken en op deze plaats zal een bovengrondse parkeerplaats worden aangelegd. Het andere deel van het gebouw wordt behouden en verbouwd. Het huidige gebouw heeft een oppervlakte van ca. 1050m² en is volledig onderkelderde, de vloer van de kelderverdieping komt maximaal op -2,72m t.o.v. het maaiveld, maar de funderingspalen komen tot maximaal -4m t.o.v. het maaiveld. Vooraan op het terrein worden twee wadi's voorzien met een oppervlakte samen van ca. 100m², de maximale afgraving voor deze wadi bedraagt 40cm. Op de plaats waar het huidige gebouw wordt afgebroken, komt er een verharde zone met parkeergelegenheid. De parking en de nieuwbouw worden verbonden met een weg. Voor de parkeerzone en de weg zal een afgraving van ca. 40cm voorzien worden over een oppervlakte van ca. 1685m² (stabilisé +

verharding, het exacte type verharding is nog niet gekend). De groenzone in het oosten van het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3130m² en wordt niet heraangelegd⁴.

Figuur 3: Nieuwe situatie ter hoogte van het projectgebied (bron: initiatiefnemer)

⁴ Vermeersch J., Demeulemeester L. 2018. Raadpleegbaar via link:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8723>

1.2 Werkwijze en strategie

1.2.1 Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

Het totale plangebied had een oppervlakte van ongeveer 9156m². Hiervan werd in het programma van maatregelen van de bureaustudie reeds een deel uitgesloten voor verder onderzoek (Figuur 4). Hier vindt namelijk geen verstoring plaats die het archeologische potentieel in gevaar zouden brengen. Enkel het zuidwestelijke deel (4380m²) van het plangebied wordt onderzocht door middel van proefsleuven en proefputten (Figuur 5). In totaal werd ca. 447m² afgegraven of ca. 10,2% van het te onderzoeken gebied.

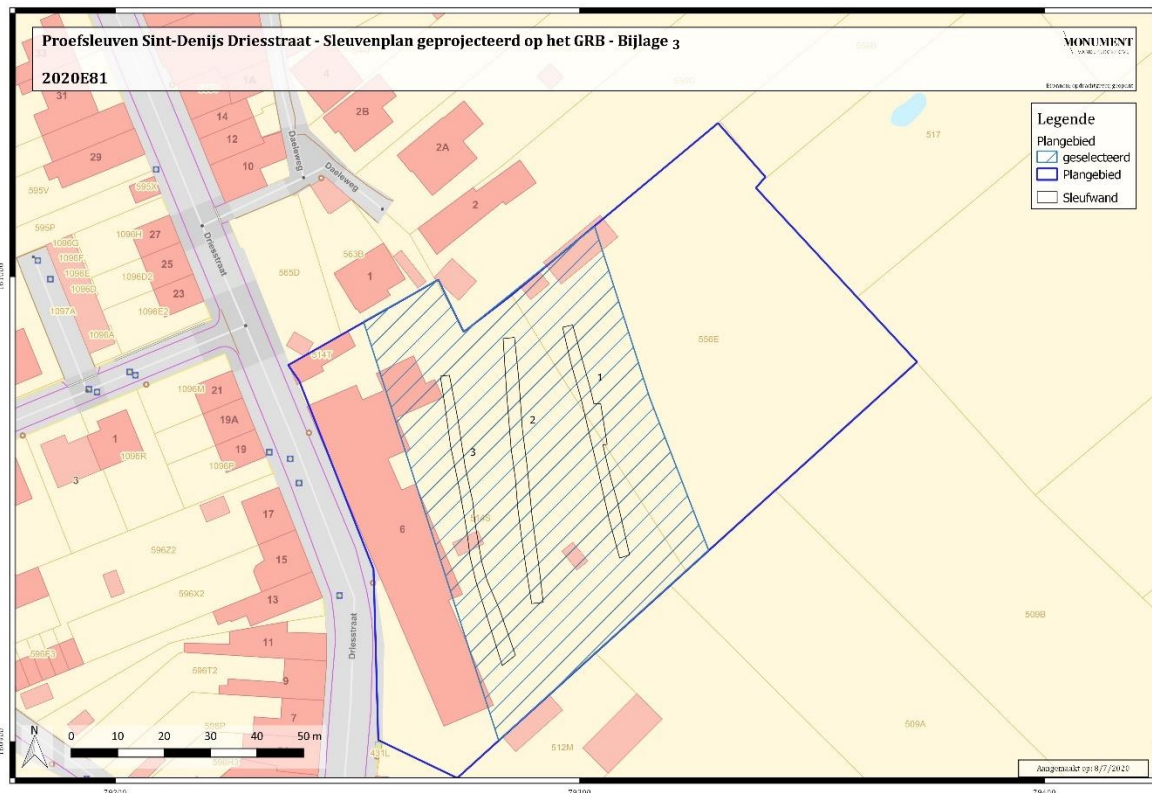
Sleufnummer	Oppervlakte (m ²)
1*	134
2	159
3*	154
Totaal	447
Totale oppervlakte plangebied	4380
%	10.2%

Tabel 1: oppervlak aangelegde proefsleuven.

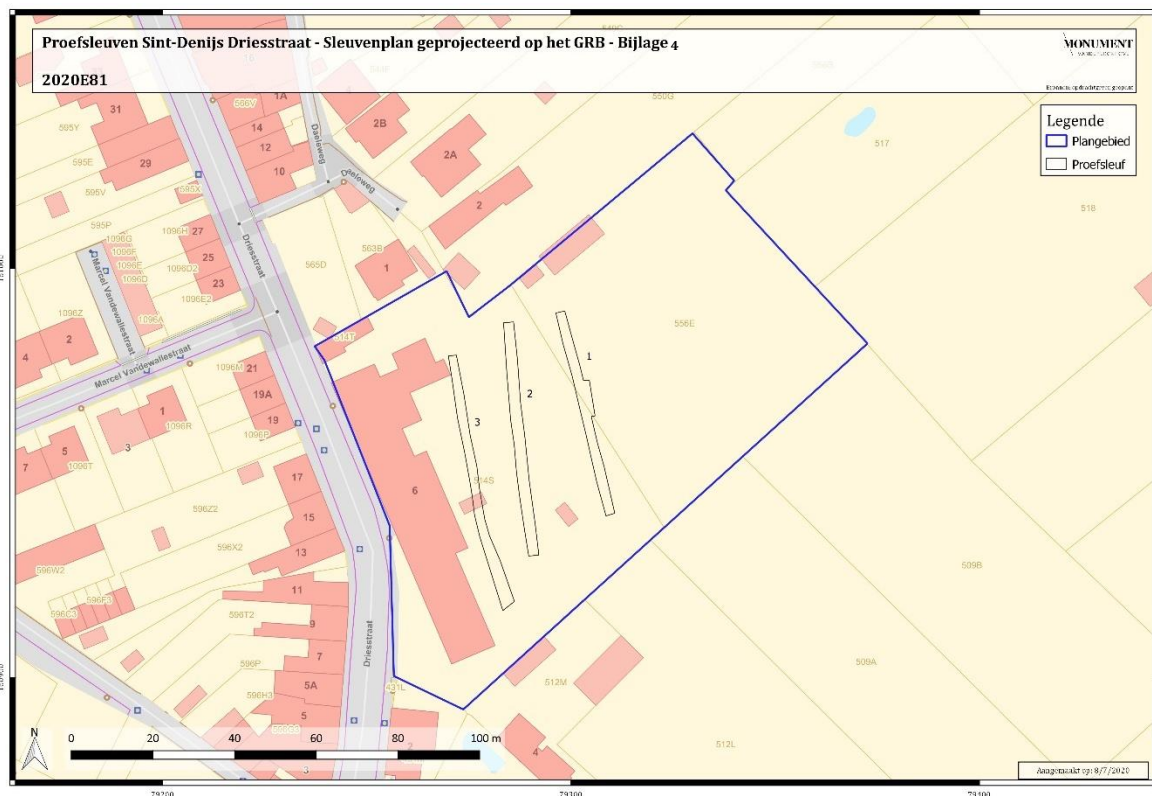
Voorafgaand aan het proefputten- en proefsleuvenonderzoek werd de bovenbouw van de bestaande gebouwen verwijderd.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden drie 1,80m brede sleuven gegraven conform het programma van maatregelen van de bureaustudie⁵. Enkel in het uiterste zuiden van sleuf drie diende licht te worden afgeweken van het vooropgestelde plan omwille van de aanwezigheid van regenputten.

⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8723>

Figuur 4: Situering zone geselecteerd voor archeologisch vooronderzoek op GRB (zie Bijlage 3).

Figuur 5: Inplantingsplan van de proefsleuven op het kadasterplan (zie bijlage 4).

1.2.2 Organisatie van het vooronderzoek

Het terreinwerk werd uitgevoerd door veldwerkleider Jelle Defrancq en archeoloog Rosalie Vincent. Tevens werd een beroep gedaan op aardkundige Pierre Legrand. Het veldwerk vond plaats op 6 juli 2020 en er werd aansluitend gedicht.

Figuur 6: Zicht vanuit het westen op sleuf 1.

Figuur 7: Zicht vanuit het westen op sleuf 2.

Figuur 8: Zicht vanuit het westen op sleuf 3

1.2.3 Gebruikt materiaal

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd (code **SIDR20 2020E81**) en beschreven. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw werden verspreid over het terrein drie wandprofielen schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. De foto's werden genomen met een Nikon van het type Coolpix waterproof 18m/59ft Shockproof 2m 6.6ft met optical zoom 4.3-21.5mm 1:2.8. Alle vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in mTAW) werd gedaan door middel van een gps-toestel.

1.2.4 Inbreng specialisten

Aardkundige Pierre Legrand stond in voor de registratie en interpretatie van de gezette bodemprofielen.

1.3 Assessment onderzochte gebied⁶

1.3.1 Landschappelijke ligging

Sint-Denijs is gelegen in het zuidoosten van de provincie West-Vlaanderen en is een deelgemeente van de gemeente Zwevegem in het arrondissement Kortrijk. Het dorp situeert zich tussen Zwevegem (in het noorden) en Moen (in het westen), Helkijn en Spiere (deelgemeenten Spiere-Helkijn) in het zuiden en aan Kooigem en Bellegem in het westen (deelgemeenten Kortrijk). Sinds 1977 vormt Sint-Denijs samen met Heestert, Moen, Otegem en Zwevegem de fusiegemeente Zwevegem.

Sint-Denijs is gelegen in een sterk heuvelachtig landschap waar de hoogteverschillen schommelen tussen de +17mTAW en +76mTAW. De ondergrond in de gemeente bestaat voornamelijk uit leem- en zandleemgronden.

Het projectgebied wordt in het westen begrensd door de Driesstraat, in het noorden door de percelen gelegen langs de Daeleweg en perceel 550g, in het oosten aan percelen 556b, 517 en 518 die gebruikt worden als akkers en in het zuiden aan percelen 509b, 509a, 512l, 512m, 431m en 431l. Kadastraal zijn de percelen terug te vinden onder afdeling 6, Sectie C, percelen 514s en 556^e. Op de bodemgebruikskaart uit 2001 staat het westelijke deel van het projectgebied gekarteerd als bebouwde zone, het centrale en oostelijke deel van het projectgebied staat gekarteerd als akkerland en in het zuidoosten staat een stuk gekarteerd als weiland. Het projectgebied is gelegen op de rand van de heuvelrug waarop de dorpskernen van Zwevegem en Sint-Denijs gelegen zijn.

1.3.2 Historische situering⁷

Archeologische vondsten tonen aan dat Sint-Denijs al menselijke aanwezigheid kende in het neolithicum. In de omgeving van het Kooigembos en de Zandbeekstraat werd silexmateriaal aangetroffen. Op de grens met Kooigem werden nederzettingssporen uit de late Halstatt/vroege La Tèneperiode aangetroffen. Een Gallo-Romeinse villa aan de oostkant van het Kooigembos getuigt van bewoning tijdens de Gallo-Romeinse periode.

De eerste vermelding van Sint-Denijs komt voor in een oorkonde van het Doornikse O.-L.-Vrouwekapittel uit 1156. Het wordt hier vermeld als '*villam Sancti Genisii*'. Het grondgebied van de parochie behoort deels tot de kasselrij Kortrijk en deels tot de kasselrij Doornik.

⁶ LEENKNEGT B., VERMEERSCH J., 2019. Raadpleegbaar via link:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/10517>

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122080> (geraadpleegd op 13/07/2020)

Rond 1200 wordt met de bouw van een Romaanse kerk aangevangen, waarvan de absis vandaag nog overeind staat. Het patronaat van de kerk behoort toe aan de groot-vicarissen van het Doornikse kapittel. In de 14de eeuw wordt de kerk uitgebreid met de O.L.-Vrouwekapel en Sint-Dionusiuskapel en in de 15de eeuw volgt de bouw van een noordbeuk.

Zoals de rest van Vlaanderen wordt ook Sint-Denijs getroffen door de godsdiensttroebelen van de 16de eeuw. Er vinden belegeringen en plunderingen plaats door geuzenbenden. In de onmiddellijke omgeving bevinden zich de strategisch belangrijke forten van Outryve en Avelgem en bijgevolg wordt de streek regelmatig geplunderd. De bevolking trekt weg uit de streken, waardoor de landbouw ook teloorgaat. Ten tijde van de aartshertogen Albrecht en Isabella keert de rust terug en worden de kerkelijke instellingen hersteld.

Het Franse leger valt in 1646-1647 in het kader van de Franse aanhechtingspolitiek, de Spaanse Nederlanden binnen. Zowel het Franse als het Spaanse leger brengt Sint-Denijs zware schade toe. Ook in de periode 1655-1659 wordt het dorp herhaaldelijk geplunderd door Franse troepen. De Franse expansiedrang bleef aanhouden en leidde uiteindelijk tot het uitbreken van de Negenjarige Oorlog. In 1694 wordt er een Franse linie (Clarelinie) tussen Kortrijk en Helkijn aangelegd en dit liep dwars door het dorp van Sint-Denijs. Het centrale punt was het fort Hof ter Klare, waar het hoofdkwartier van de Franse maarschalk lag. De molen van het hof Ter Klare was door zijn ligging het hoogste punt in de omgeving. Voor de aanleg van de linie werden verschillende boerderijen vernield. Op vandaag zijn in het landschap nog sporen terug te vinden van de linie en het fort (ter hoogte van de Beerbosstraat).

In 1708 wordt het verdrag van Utrecht gesloten en breekt een periode van Oostenrijks bewind aan (1713-1792/94). Voor Sint-Denijs breekt er nu een periode van rust aan. Tal van woningen en boerderijen worden hersteld en vernieuwd. Er zijn ook grote plannen om de kerk uit te breiden en te vernieuwen, maar hiervan worden niet alle plannen uitgevoerd. In 1761 wordt de Sint-Denijsskapel afgebroken en heropgebouwd en wordt deze nu met de zuidelijke beuk van de kerk verbonden. Tegen de kapel bouwt men de nog bestaande sacristie.

De industrialisering die aanving in de 19de eeuw heeft weinig invloed op de economische ontwikkeling van Sint-Denijs. Landbouw blijft de belangrijkste inkomstenbron, dit werd aangevuld met huisnijverheid zoals spinnen en weven. In 1881 wordt de spoorlijn Moeskroen-Avelgem in gebruik genomen met het op vandaag verdwenen station aan de Helkijnstraat. De aanwezigheid van het spoor en het station bevordert de pendelarbeid. Vanaf het begin van de 20ste eeuw gaan steeds meer mensen in de Franse textielcentra werken. In 1932 wordt een tapijtweverij opgericht in de gemeente, de eerste en enige vorm van industrie.

Op vandaag is Sint-Denijs nog steeds een landelijk gelegen straatdorp. De dorpskern situeert zich in het zuiden van de gemeente en wordt gevormd door de huidige kerk, de Helkijnstraat, de Sint-Denijssplaats en de Driesstraat.

1.3.3 Archeologisch kader

In en rond Sint-Denijs zijn er maar een beperkt aantal archeologische gegevens gekend. Het gebrek aan archeologische informatie is waarschijnlijk geen weergave van de werkelijke toestand van het bodemarchief, maar eerder het gevolg van de combinatie van een onvolledig aangevulde archeologische inventaris met een laag aantal archeologische onderzoeken. De aanwezig archeologische indicatoren in de buurt worden weergegeven op Figuur 9.

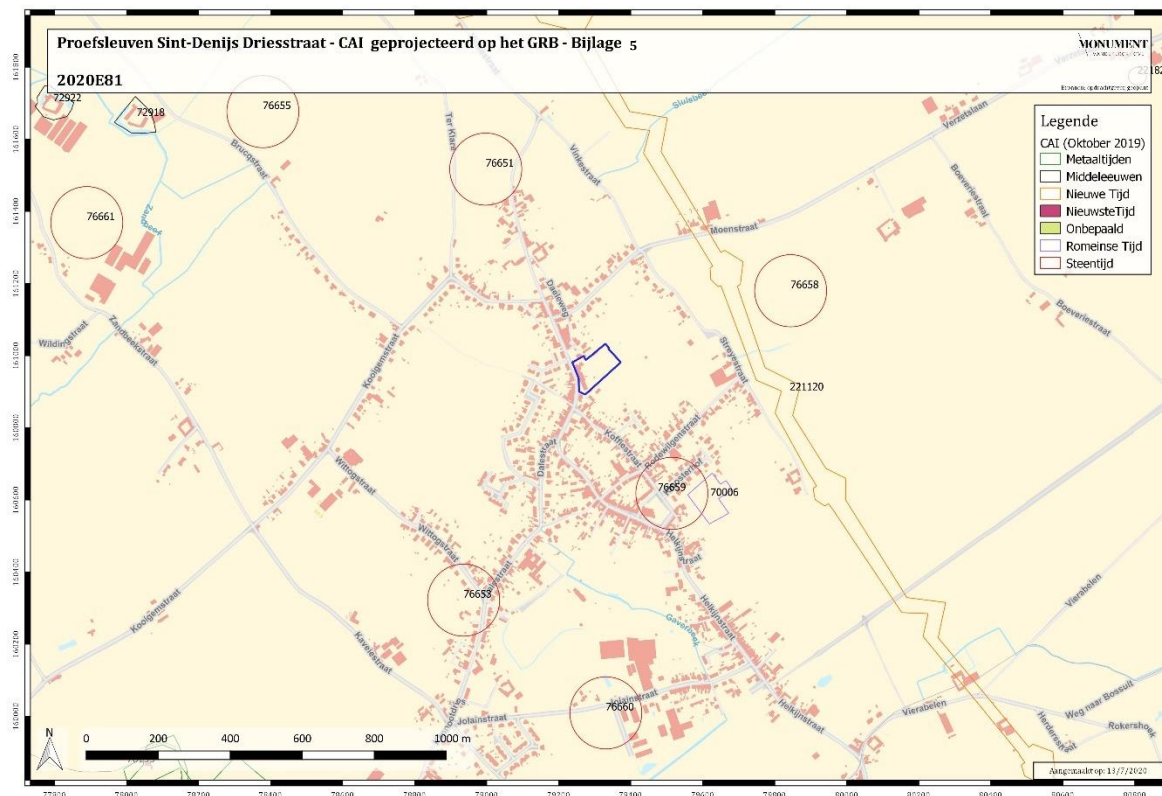
In de omgeving van het projectgebied zijn talrijke vindplaatsen te zien waar steentijdmateriaal werd aangetroffen. Het gaat hier om sites CAI ID 76659, CAI ID 76653, CAI ID 76658, CAI ID 76655, CAI ID 76654, CAI ID 76664. Het gaat hier allemaal om losse vondsten lithisch materiaal uit de steentijd. Deze vondsten werden verzameld in de licentiaatsthesis van Caseyas C.⁸

Op circa 400m ten zuidoosten van het projectgebied is de site Gentweg I (CAI ID 70006) gelegen. Op deze plaats werd bij toeval bij het uitvoeren van bouwwerken een vondstenconcentratie aardewerk aangetroffen. De gebruiksvoorwerpen en tegelaefragmenten konden gedateerd worden in de Romeinse periode. Er werden ook Romeinse bouwmaterialen aangetroffen.

De kerk van Sint-Denijs is gelegen op 250m ten zuiden van het projectgebied. In 1985 werd het kerkhof door de vereniging Pro Cortoriaco vzw verkend. Hier werden toen talrijke Romeinse dakpanfragmenten aangetroffen. De fragmenten werden gevonden op een groot deel van het kerkhof dicht bij de noordelijke beuk. Er worden ook typische roze Romeinse mortelfragmenten aangetroffen. Het vermoeden bestaat dat er op de plaats van de kerk een Romeins gebouw moet hebben gestaan, mogelijk een tempeltje. Gezien de locatie op een sterk hellend terrein lijkt het niet logisch dat hier een villa zou hebben gestaan. Er werd op deze plaats nog geen archeologische opgraving uitgevoerd die deze these zou kunnen bevestigen of weerleggen.

360 meter ten noordoosten van het studiegebied bevindt zich de eerder besproken Clarelinie opgericht in 1694 in de context van de negenjarige oorlog (1688-1697) (CAI221120).

⁸ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

Figuur 9: Plangebied en omliggende CAI-meldingen (Zie bijlage 5).

2 ASSESSMENTRAPPORT

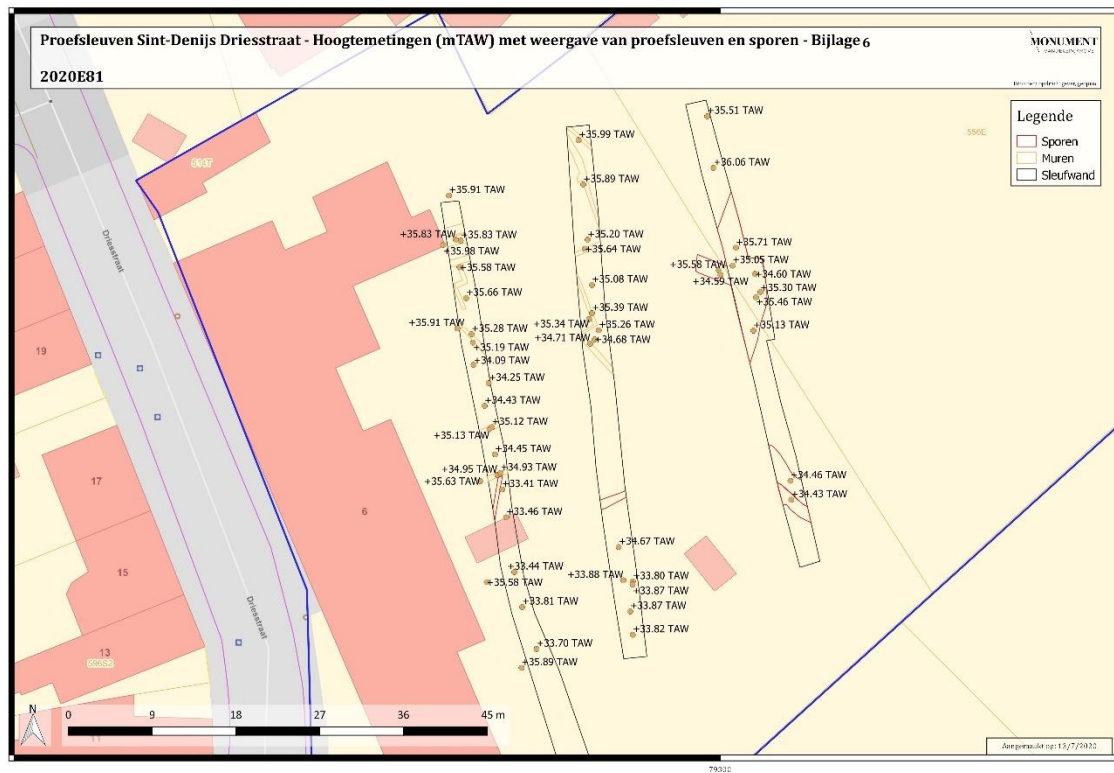
2.1 Stratigrafie

Het terrein helt af naar het zuidwesten. Het DTM toont aan dat het hoogste punt zich in het noordwesten bevindt en rond de +40mTAW hoog is. Het laagste deel van het studiegebied bevindt zich in het zuiden en bedraagt +34mTAW.

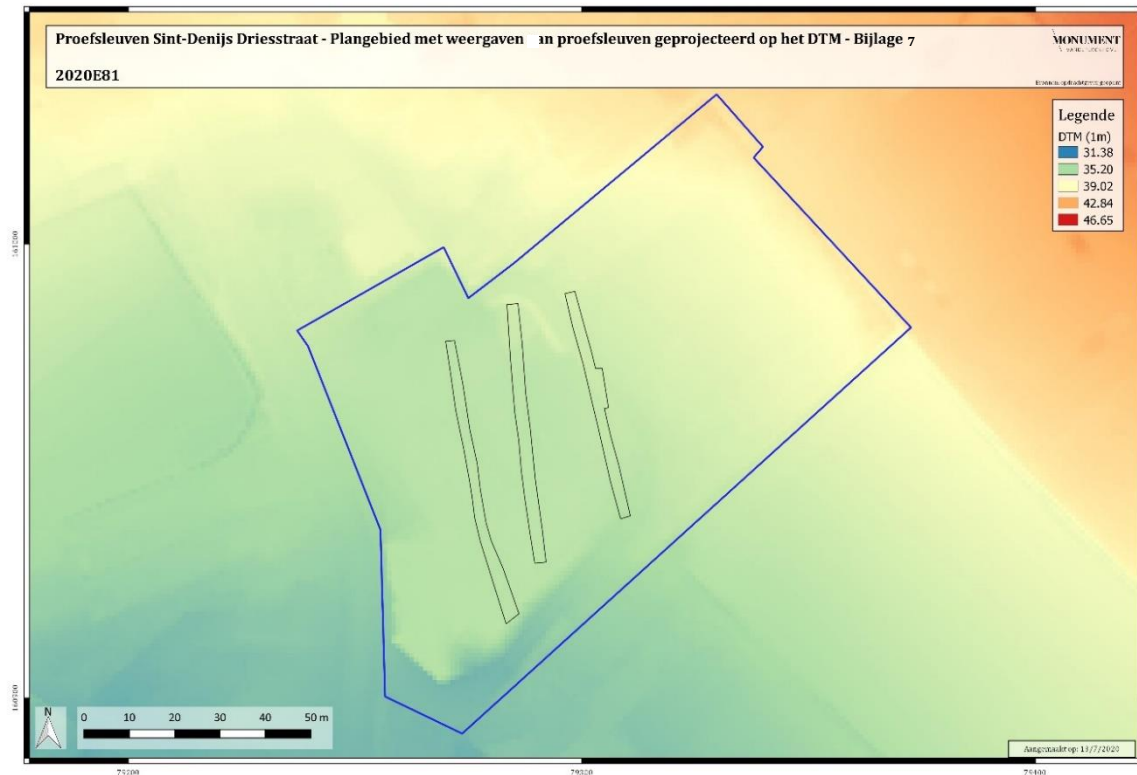
Uit de proefsleuven en profielputten bleek dat het zuidelijk, en dan vooral het zuidwestelijk deel van het plangebied maximaal 2m is opgehoogd tot ca. +35.89mTAW met uitzondering van het uiterste zuiden, waar zich een oprijlaan bevindt op ca. +34mTAW. Het oorspronkelijk loopvlak lag vermoedelijk ongeveer ter hoogte van deze oprijlaan (Figuur 16).

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden drie bodemprofielen aangelegd. Alle profielen vertonen een relatief diepe, lemige Ap (-0.40m tot -0.80m) die wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van baksteenpuin. Hieronder bevond zich een slecht ontwikkelde Bw horizont. In profiel 2 heeft deze horizont een blauwe kleur, die wijst op een sterk gereduceerde toestand van de bodem (-0.5 tot -0.80m). In profiel 1 en profiel 3 heeft deze Bw-horizont een grijsbruine kleur (-0.70 tot -0.90). Onder de B-horizont bevond zich een kleiige moederbodem die sterk onder invloed is van de dynamiek van het grondwater (Cg). Dit wordt gedemonstreerd door de afwisseling van blauwe, gereduceerde en oranje, ijzerhoudende vlekken. De moederbodem was sterk kleiig.

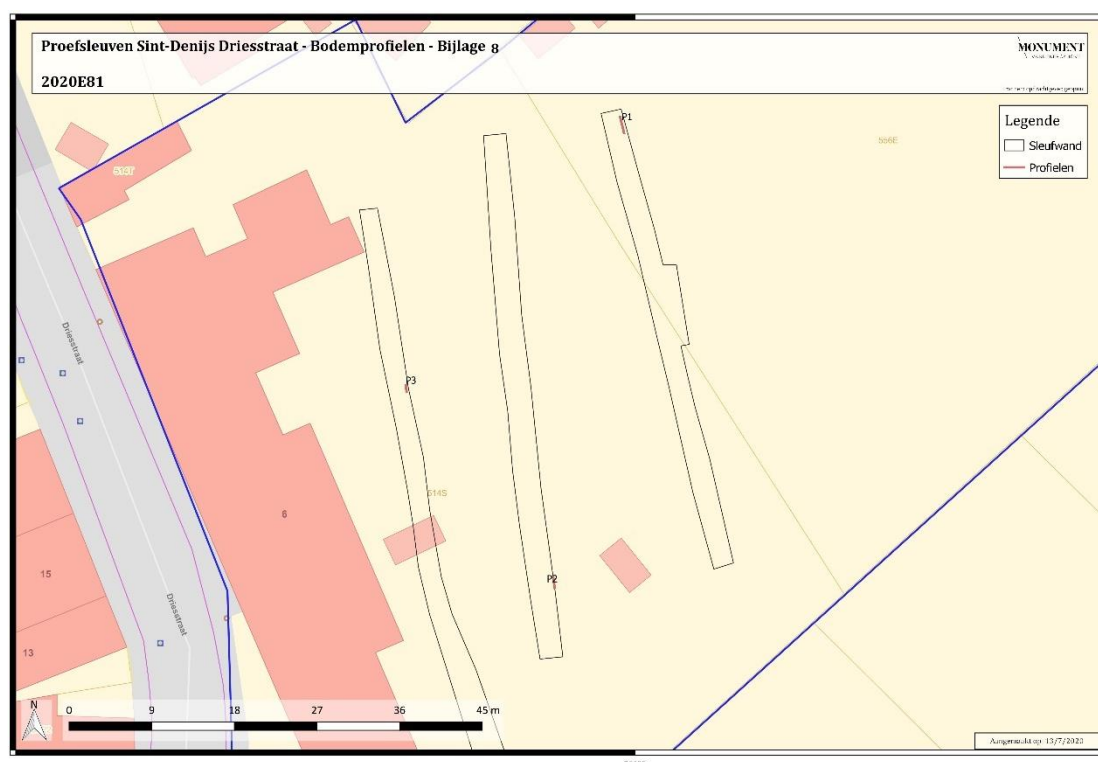
De natuurlijke bodemcondities met relatief hoge grondwaterstanden zijn waarschijnlijk minder geschikt voor bewoning, zeker op de lagergelegen delen van het studiegebied. Het is dan ook hier dat het terrein gevoelig werd opgehoogd.

Figuur 10: Weergave hoogtes, sporen en proefsleuven op het GRB (Zie bijlage 6).

Figuur 11: Proefsleuven en projectgebied op het DTM (zie bijlage 7).

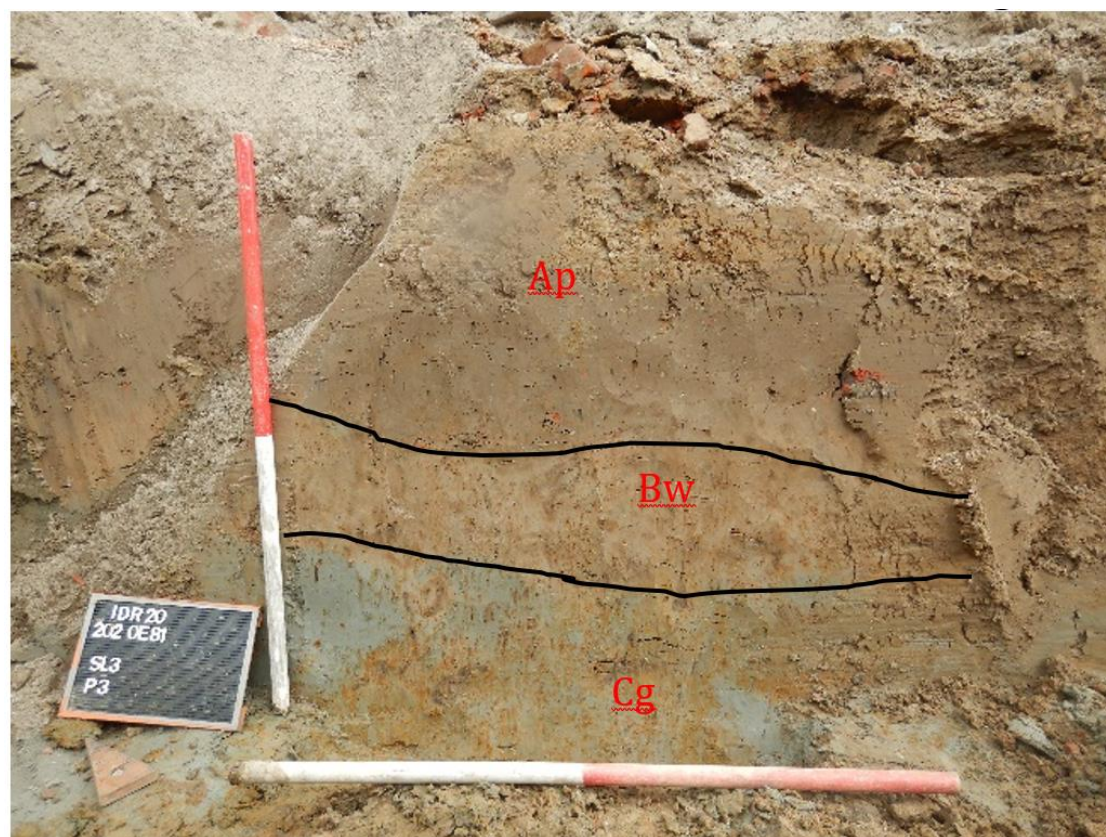
Figuur 12: Aanduiding gezette profielen (zie bijlage 8).

Figuur 13: Profiel 1 gezien vanuit het westen.

Figuur 14: Profiel 2 gezien vanuit het oosten.

Figuur 15: Profiel 3 gezien vanuit het oosten.

Figuur 16: Zicht vanuit het noorden op de zuidelijke inrit. Rechts hiervan is het terrein opgehoogd.

2.2 Assessment sporen

In totaal werden 17 spoornummers uitgedeeld. 5 Spoornummers werden gegeven aan greppels, grachten en uitbraaksporen en 12 spoornummers werden gegeven aan muurstructuren (Figuur 17).

De muren waren opgetrokken met zeer harde, witte cementmortel en bakstenen. Er kon geen volledige baksteen gerecupereerd worden maar op basis van de observaties op het terrein worden hun dimensie geschat op (20cm×8cm×4cm) (Figuur 22).

Alle gevonden muurstructuren konden op basis van hun mortel en baksteentype gedateerd worden in de nieuwste tijd tot recente periode. Zoals de cartografische bronnen aantonen is het studiegebied minstens vanaf het eind van de 18de eeuw bebouwd (zie vb. Figuur 18, Figuur 19). De muren representeren dus recente bebouwing op het terrein en zijn van beperkte archeologische waarde. Bijgevolg wordt hieraan geen verdere aandacht besteed.

De overige sporen bestaan uit een uitbraakspoor, een gracht en drie greppels. Het uitbraakspoor (S9, Figuur 25) was op het terrein zichtbaar als een noordoost-zuidwest georiënteerd lineair spoor met puinbrokken en grijsbruine vulling. Net zoals de muurstructuren is dit spoor een overblijfsel van recente bouwactiviteiten op het terrein.

De aangetroffen greppels (S1, S2, S3, S10) en grachten waren sterk uitgelopen en moeilijk zichtbaar. Dit kan verklaard worden door de intense oxido-reductie processen in de bodem die op hun buurt te wijten zijn aan hoge bodemvochtigheid en de recente geschiedenis van intensieve bouwactiviteiten op het terrein.

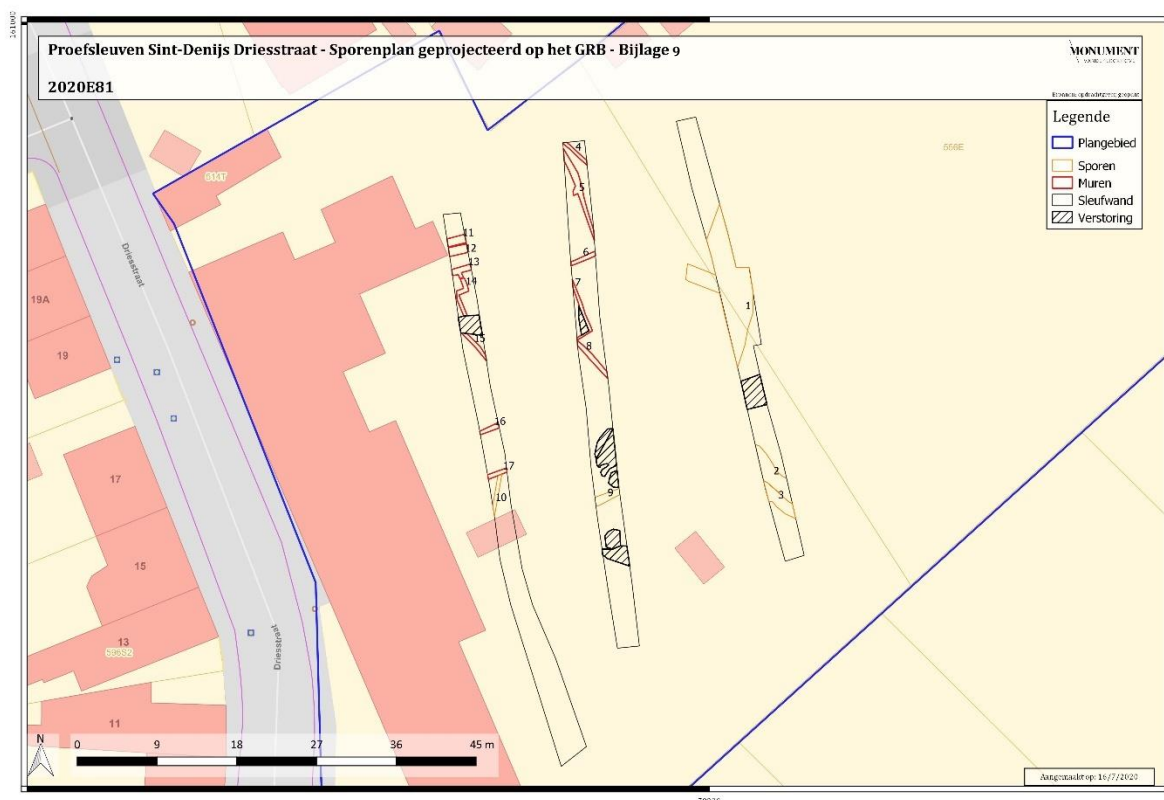
Greppel 10 (S10) liep van onder muur 17 richting het zuiden op een hoogte van +33.41mTAW. Het spoor werd gekenmerkt door een homogene, donker grijsblauwe vulling en had een breedte van ca. 0.5m. Op basis van enkele geglazuurde scherven uit de vulling kan een datering tussen de nieuw en nieuwste tijd worden voorgesteld.

Sporen 2 en 3 (S2 en S3, Figuur 20, Figuur 21) zijn twee aangrenzende lineaire structuren met een breedte van respectievelijk 1.7m en 1.3m die als greppels werden geregistreerd in het vlak op +34.45mTAW. Het gaat hier mogelijk om een hergraven greppel of gracht met een grijsbruine vulling met ijzervlekken. Ze staan mogelijk in verband met een perceelsgrens en voetweg aangegeven op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 24Figuur 24).

Spoor 1 (S1) tenslotte was een ca. 9m brede gracht die slecht onduidelijk afgelijnd was in het vlak op ca. +35mTAW. Bij couperen bleek de vulling sterk uitgelopen te zijn (Figuur 23). Het onderste vullingspakket bestond uit blauwgrijze, lemige klei, is sterk homogeen en bevat houtskoolspikkels die getuigen van een colluviale oorsprong (Figuur 23, L1). Het hoger gelegen pakket was iets lemiger, had een grijsbruine kleur en bevatte ijzerconcreties (Figuur

23, L2). Een mogelijke vulling van een grachtinsteek is zichtbaar centraal in het profiel (Figuur 23 ,3). Deze vulling was zeer homogeen en bestond uit kleiig leem met zandige fracties. Uit de bovenste vullingspakketten (L2) werden twee middeleeuwse scherven gerecupereerd.

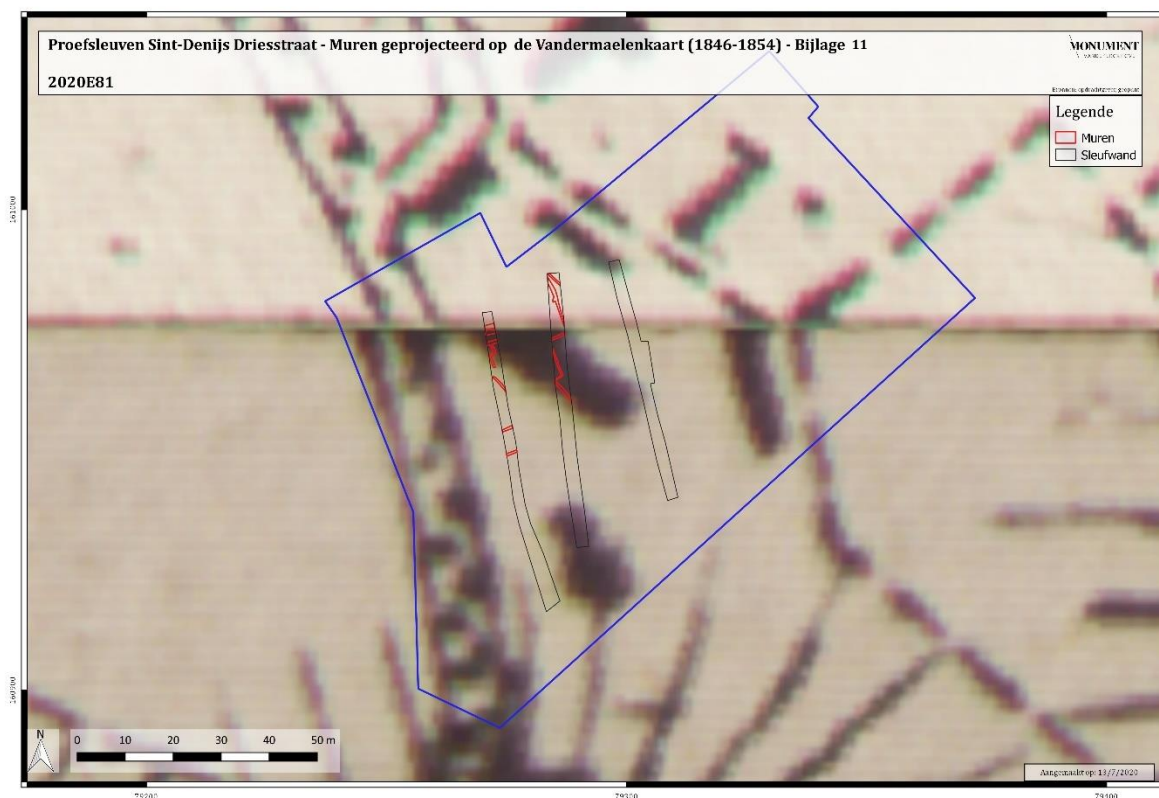
Het spoor kan geïnterpreteerd worden als een natuurlijk geul die geleidelijk werd opgevuld met colluviale sedimenten (L1 en L2). De verschillen tussen laag L1 en L2 kunnen op twee manieren verklaard worden. Ten eerste hebben de sedimenten van laag L2 mogelijks een andere origine dan deze van laag L1 en bevatten ze meer ijzer en/of waren ze meer luchtdoorlatend waardoor het aanwezige ijzer makkelijker concreties vormde. Een andere mogelijk verklaring is waterstagnering boven op de overgang tussen laag L1 en de moederbodem. Deze laatste was namelijk een stuk kleiiger waardoor in de winter mogelijk een lokale grondwatertafel gevormd werd die het aanwezige ijzer oploste, een fenomeen dat pseudogley wordt genoemd. Na opvulling werd de depressie mogelijk heruitgegraven (L3).

Figuur 17: Sporenplan op het GRB (zie bijlage 9).

Figuur 18: Projectie muren op luchtfoto 2000-2003 (zie bijlage 10).

Figuur 19: Aangetroffen muren geprojecteerd op de Vandermaelenkaart (zie bijlage 11).

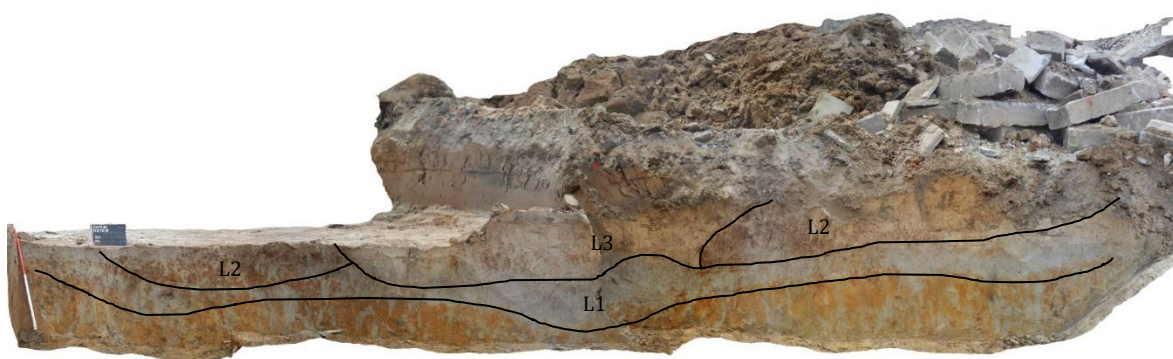
Figuur 20: Zicht vanuit het zuiden op spoor 2, de meest noordelijke van 2 parallel lopende greppels.

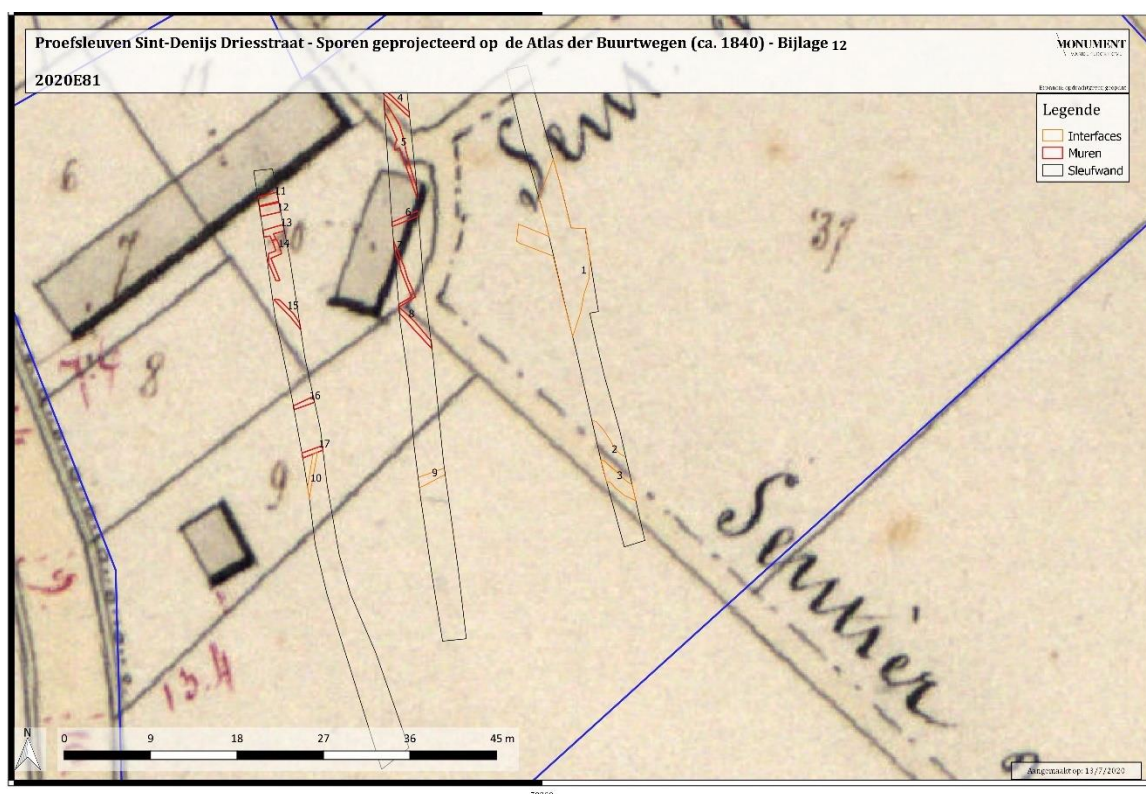
Figuur 21: Zicht uit het zuiden op Spoor 3, de zuidelijkste van de twee parallelle greppels.

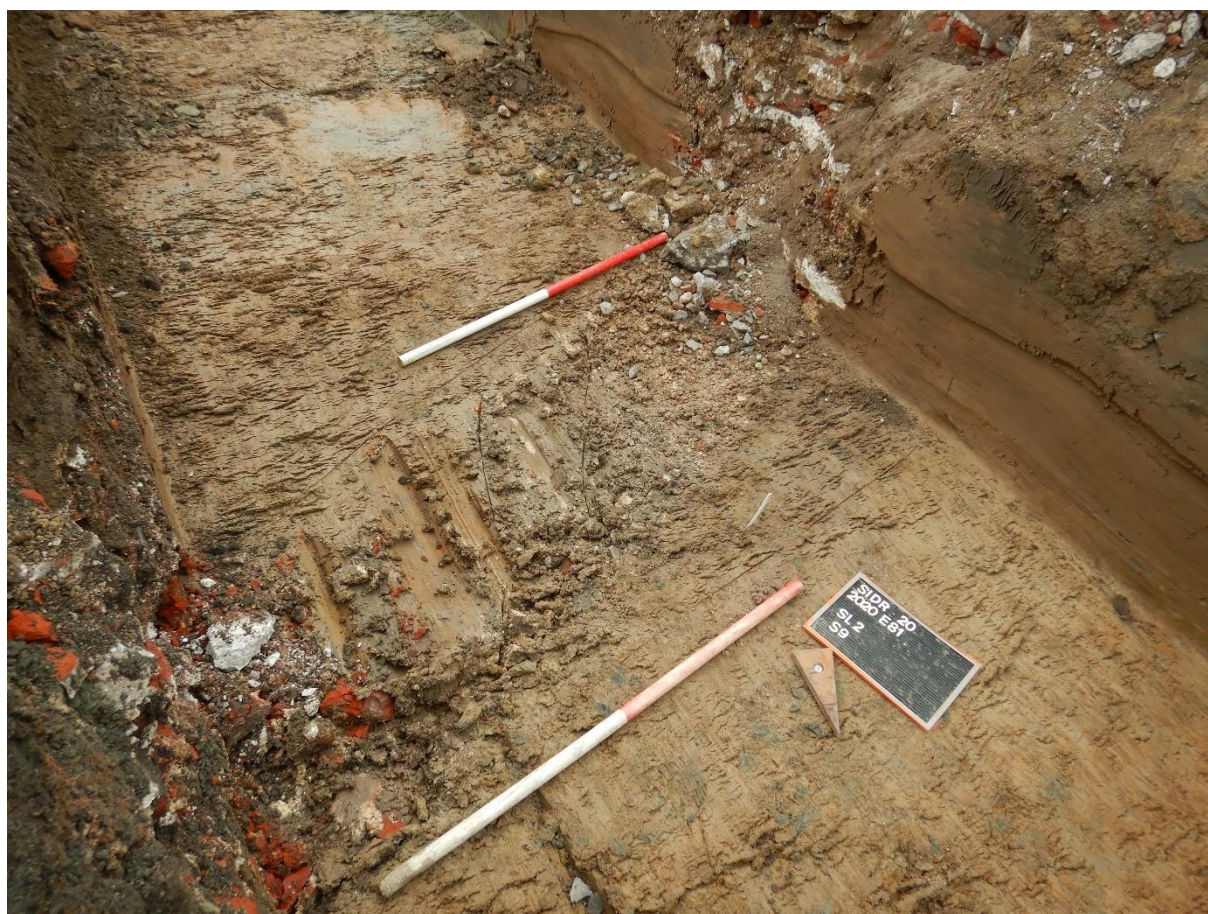
Figuur 22: Spoor 5: Muurwerk in witte cementmortel uit nieuwste tijd.

Figuur 23: Coupe op Spoor 1. Ca9 m brede gracht of natuurlijke geul met onderste (L1) en bovenste (L2) colluviale vulling en mogelijke insteek van een heruitgraving (L3).

Figuur 24: Sporen op de Atlas der Buurtwegen (zie bijlage 12).

Figuur 25: Spoor 9. Recent uitbraakspoor met puin en grijsbruine vulling.

2.3 Assessment vondsten

Uit twee sporen werden bij de aanleg vondsten gerecupereerd. De bovenste laag van spoor 1 (Figuur 23 ,L2) bevatte een randje van een eenvoudig afgeronde licht naar binnen geplooid rand van een open aardewerkvorm. De scherf was gereduceerd en hard gebakken met zandige verschraling en bleekgrijze kern. Als datering kan de middeleeuwen worden gesuggereerd. Een tweede wandscherf had een oxiderend gebakken buitenwand en reducerend gebakken kern en binnenwand. Deze vondst kon niet verder worden gedateerd. Beide scherven kwamen voor in een laag die vermoedelijk van colluviale oorsprong was. Het kan daarom niet worden uitgesloten dat deze verplaatst zijn.

Figuur 26: Vondsten uit Spoor 1, laag 2.

Spoor 10 bevatte tevens twee ceramische vondsten. Een rechte wandscherf was zeer hardgebakken en aan één zijde geglaazuurd. Een tweede scherf was tevens zeer hard gebakken en geglaazuurd aan één zijde. Op de geglaazuurde zijde waren echter ook witgele sliblijnen aangebracht. De niet-geglaazuurde zijde was zwartgeblakerd, mogelijk door blootstelling aan een open vuur. In geen van beide kon het type verschraling onderscheiden worden. Op basis van hun hardheid en rode kleur kunnen beide in de nieuwe tot nieuwste tijd worden geplaatst.

Figuur 27: Vondsten uit spoor 10.

2.4 Assessment stalen

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.5 Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

3 DATERING EN INTERPRETATIE

3.1 Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

In de proefsleuven werden verschillende funderingen van muren teruggevonden die gerelateerd kunnen worden aan verschillende gebouwen die op het studiegebied werden opgetrokken vanaf het einde van de 18de eeuw. Deze zijn door hun recente datering echter van minder archeologische waarde.

De overige sporen bestonden uit greppels of grachten. Eén greppel kon op basis van het aardewerk gedateerd worden in de nieuwe tijd/nieuwste tijd. Twee greppels leverden geen materiaal op maar kunnen mogelijk gelinkt worden aan een in de atlas der buurtwegen weergegeven wandelweg en perceelsgrens.

Een laatste gracht tenslotte had een 9m breed profiel dat sterk was uitgeloofd. Het ging mogelijk om een natuurlijke geul die in een eerste fase werd opgevuld met colluvium, waarna deze mogelijks opnieuw werd uitgegraven i.f.v. een beter afwatering. Twee scherven gaven een *terminus post quem* vanaf de middeleeuwen.

3.2 Confrontatie met resultaten bureaustudie

Op basis van de bureaustudie werd geconcludeerd dat het terrein een zekere archeologische waarde kon hebben. Dit werd gesuggereerd op basis van de archeologische meldingen uit de bredere regio die aantonen dat Sint-Denijs reeds sinds het neolithicum werd bewoond. Bij het proefsleuvenonderzoek werden naast verschillende recente verstoringen echter vooral muurstructuren uit de nieuwste tijd aangetroffen. Daarnaast werden nog enkele greppels/grachten gedetecteerd maar nergens werden echter oudere bewoningssporen aangetroffen die zouden wijzen op de aanwezigheid van een archeologische site.

3.3 Synthese

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bracht naast verschillende recente verstoringen, een zeer beperkte hoeveelheid archeologische sporen aan het licht. Het overgrote deel van deze sporen bestond bovendien uit muren uit de nieuwste tijden met beperkte archeologische relevantie. Verder kunnen drie greppels en een gracht worden gemeld waarvan er één kon worden gedateerd in de nieuwe/nieuwste tijd en één ten vroegste in de middeleeuwen. Twee andere greppels zijn gelinkt aan de 19de- eeuwse perceelindeling. Door de aard en de recente datering van de aanwezige sporen wordt het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek minimaal ingeschat. Hierdoor zijn geen argumenten voor de aanbeveling van verder onderzoek en kan het terrein vrijgegeven voor de verder geplande werken.

3.4 Beantwoording onderzoeksvragen

- **Zijn er archeologische sporen aanwezig?**
In totaal werden 17 spoornummers uitgedeeld. 5 Spoornummers werden gegeven aan greppels, grachten en uitbraaksporen en 12 spoornummers werden gegeven aan muurstructuren.
- **Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?**
De aangetroffen muurfunderingen waren slechts matig goed bewaard en hadden waarschijnlijk zwaar te lijden onder de recente afbraakwerken. De aangetroffen greppels en grachten waren sterk uitgelopen en moeilijk zichtbaar.
- **Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?**
De aangetroffen muren maakten deel uit van verschillende structuren die zichtbaar zijn op de cartografische bronnen vanaf de 18de eeuw. Twee greppels konden gelinkt worden aan een perceelsgrens en wandelweg zichtbaar op de atlas der buurtwegen in 1840. De overige sporen maakten geen deel uit van een structuur.
- **Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?**
De aangetroffen muurstructuren behoren tot de nieuwste tijd. Eén greppel kon worden gedateerd in de nieuwe/nieuwste tijd en een gracht had in zijn bovenste vulling een aantal middeleeuwse scherven.
- **Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?**
Er werden geen sporen noch vondsten aangetroffen die wijzen op artisanale activiteiten.
- **Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?**
Niet van toepassing.
- **Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?**
Er is geen archeologische site aanwezig binnen het projectgebied.
- **Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?**
Er zijn geen verdere maatregelen te nemen i.f.v. de geplande werken. Het terrein wordt vrijgegeven.

4 POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING

4.1 Aard van de potentiële kennis

Het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek met ingreep in de bodem is minimaal. Het vooronderzoek wees uit dat naast muurstructuren uit de nieuwste tijden en enkele greppels en grachten, weinig nieuwe sporen kunnen verwacht worden. De greppels en grachten vertegenwoordigen *off site* fenomenen vanaf de middeleeuwen. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een archeologische site.

4.2 Waardering

De prospectie met ingreep in de bodem leverde bewijs van de bewaring van recente muurstructuren en enkele greppels en grachten. Het potentieel tot kennisvermeerdering van de waargenomen archeologische sporen wordt als dermate laag ingeschat dat een vervolgonderzoek niet wordt geadviseerd.

4.3 Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Verder onderzoek op het projectgebied wordt niet aanbevolen en zou niet leiden tot een vermeerdering van de kennis.

5 SAMENVATTING

Op basis van de geplande verstoring in de bodem ter hoogte van Driesstraat nummer 6 te Sint-Denijs, Zwevegem (afdeling 6, Sectie C, percelen 514s en 556^e), drong zich na een grondige bureaustudie een archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject op. Het projectgebied is 9156m² groot. Van het totale oppervlak werd 4380m² geselecteerd voor verder vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Het landschappelijk bodemonderzoek wees uit dat het terrein een lemige tot kleiige textuur had. De Ap-horizont was relatief diep (0.4-0.8m) met daaronder een zeer slecht ontwikkelde Bw-horizont. De moederbodem wordt gekenmerkt door oxido-reductieprocessen. Lokaal is de bodem volledig gereduceerd. Het oorspronkelijke loopvlak helde af richting het zuiden. In recente tijden werd het zuiden van het studiegebied een 2-tal meter opgehoogd. Het archeologisch vlak zit hier op ongeveer +33mTAW tot +34mTAW. In het noorden zit dit archeologisch vlak op een diepte van ca. +36mTAW.

Op het terrein werden 3 sleuven aangelegd met noordwest-zuidoost oriëntatie. In totaal konden 17 archeologische sporen worden geregistreerd. Het overgrote deel hiervan bestond echter uit (sub)recente muren (N=13). De overige vier sporen waren greppels en grachten. Het vondstmateriaal was relatief schaars. Een gracht bracht een laatmiddeleeuwse scherf op en in een greppel werden scherven uit de nieuwe tijd/nieuwste tijd gerecupereerd.

Gezien de afwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied wordt er geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Er dienen geen bijkomende maatregelen genomen te worden en het terrein wordt vrijgegeven voor de verdere werken.

6 BIBLIOGRAFIE

- VERMEERSCH J., DEMEULEMEESTER L., Vooronderzoek Zwevegem Driesstraat 6. Ingelmunster: Monument vandekerckhove. Geraadpleegd op:
<https://loket.onrorenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8723>
- HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S., ERVYNCK A. 2016. Archeologische vooronderzoek met proefsleuven Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed 48.

7 BIJLAGEN

- Bijlage 1: orthofotomozaïek
- Bijlage 2: GRB
- Bijlage 3: Geselecteerd gebied
- Bijlage 4: Sleuvenplan
- Bijlage 5: CAI
- Bijlage 6: hoogtemetingen
- Bijlage 7: DTM
- Bijlage 8: Profielen
- Bijlage 9: Sporenplan
- Bijlage 10: Orthofotomozaïek met muren
- Bijlage 11: Muren op Vandermaelen
- Bijlage 12: Atlas der buurtwegen en sporen
- Bijlage 13: Referentieprofiel

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://www.monarcheo.be/web/monument/archeologie/public/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%225da0b4b8-3baf-4988-a2cf-ab4300c28f34%22%7D>

Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - Orthofotomozaïek Zomeropnamen, 2018 - Bijlage 1

2020E81

MONUMENT

De Vlaamse Monumenten Inventarisatie Service

Legende

Plangebied

Air genealogie 3/7/2020

296410 296420 296430 296440 296450 296460 296470 296480 296490 296500 296510 296520 296530 296540 296550 296560 296570 296580 296590 296600 296610 296620 296630 296640 296650 296660 296670 296680 296690 296700 296710 296720 296730 296740 296750 296760 296770 296780 296790 296800 296810 296820 296830 296840 296850 296860 296870 296880 296890 296900 296910 296920 296930 296940 296950 296960 296970 296980 296990 297000

Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - GRB - Bijlage 2

2020E81

MONUMENT

VERBODEN TOEGANG

2020E81

Legende

Plangebied

Aankomst op 9/7/2020

Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - Sleuvenplan geprojecteerd op het GRB - Bijlage 3

2020E81

MONUMENT
VAN DE SCHIEDEN

Bruin van de Schieden, gepast

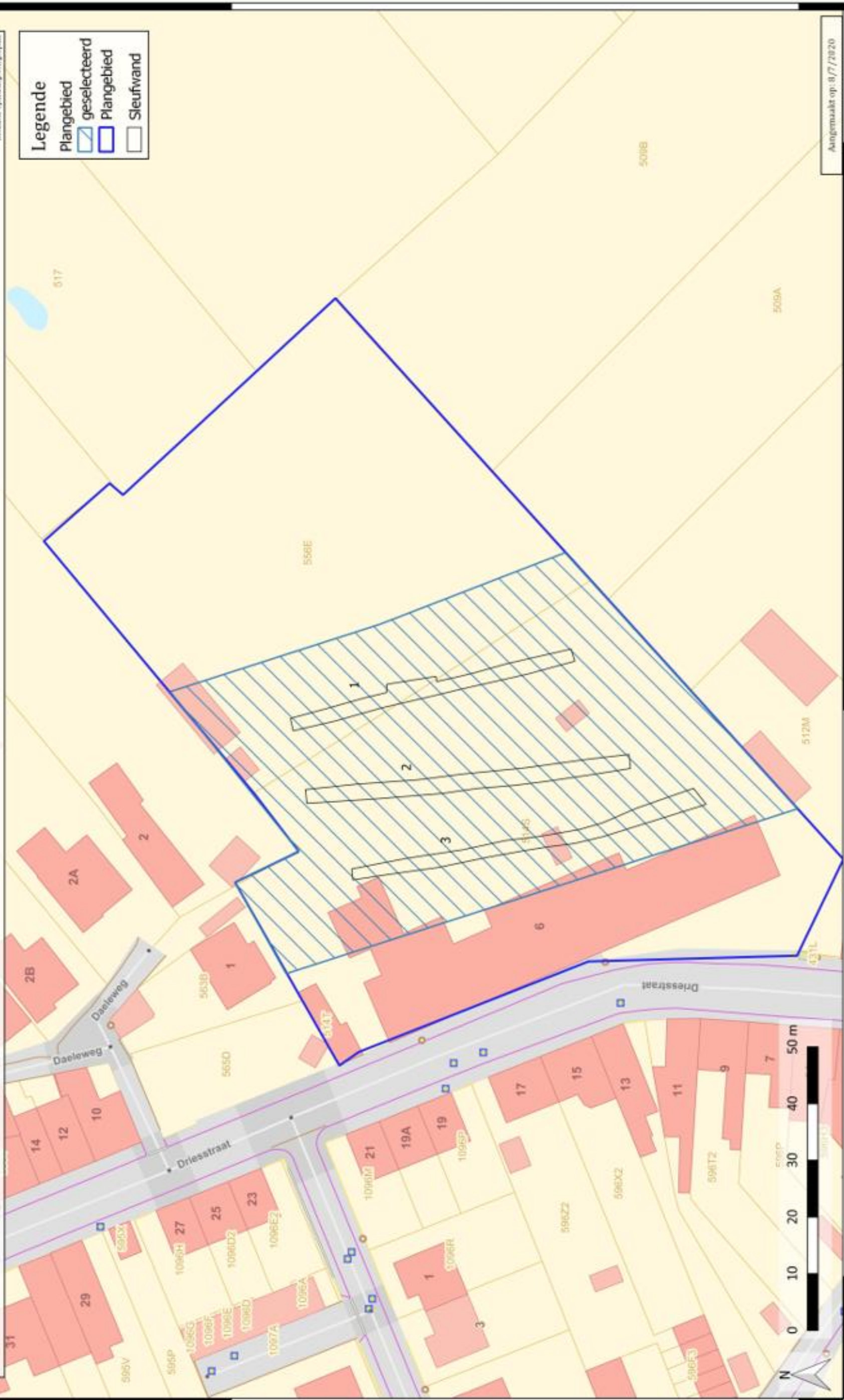
Legende

Plangebied

geselecteerd

Plangebied

Sleufwand

Aangemaakt op: 8/7/2020

79400

79300

79200

Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - Sleuvenplan geprojecteerd op het GRB - Bijlage 4

2020E81

MONUMENT
VANDERWALLESTRAAT

Besluit op de afgeleverde grondbesluit

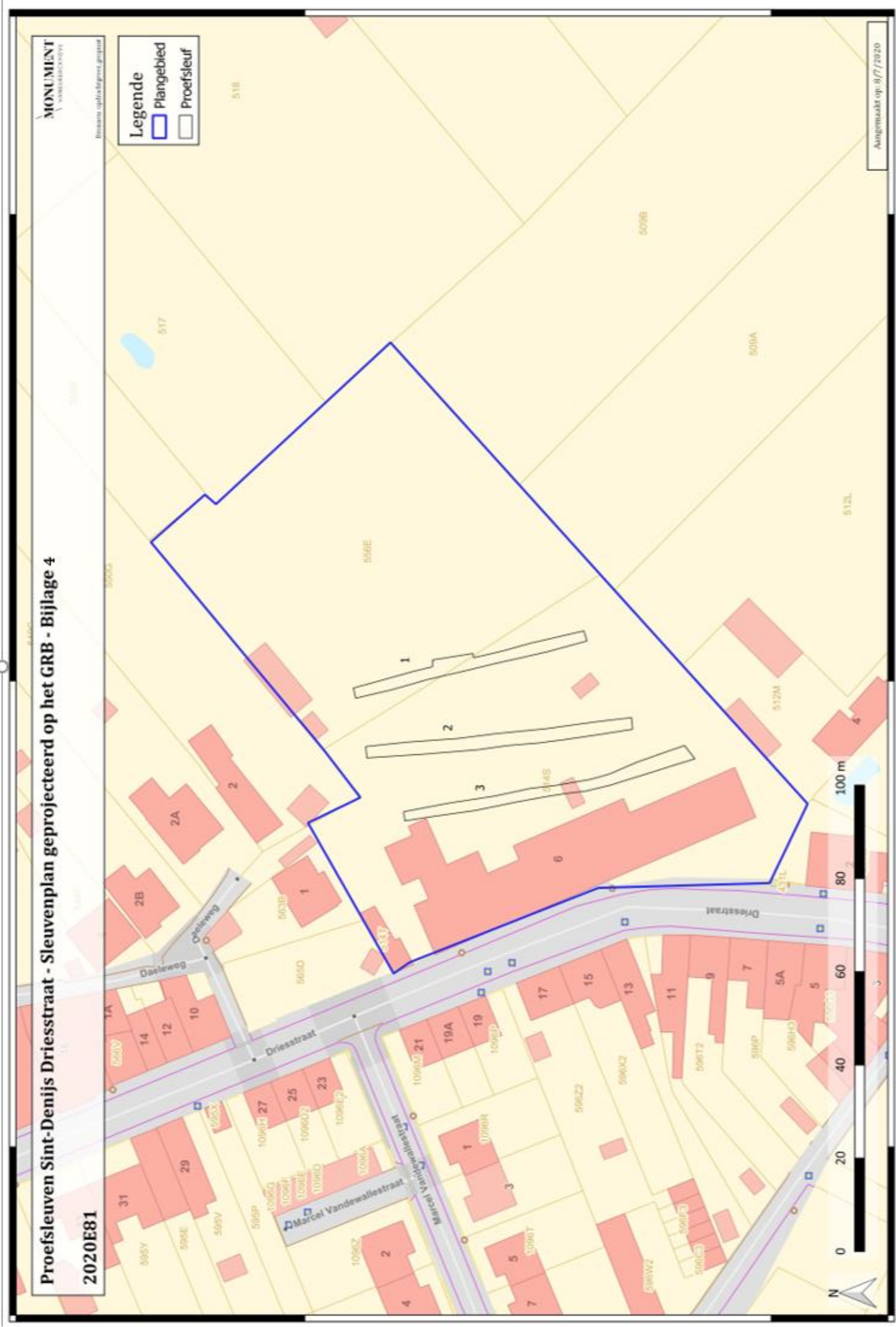
- Legende
- Plangebied
 - Proefsleuf

Aangemaakt op: 8/7/2020

79200

79300

79400

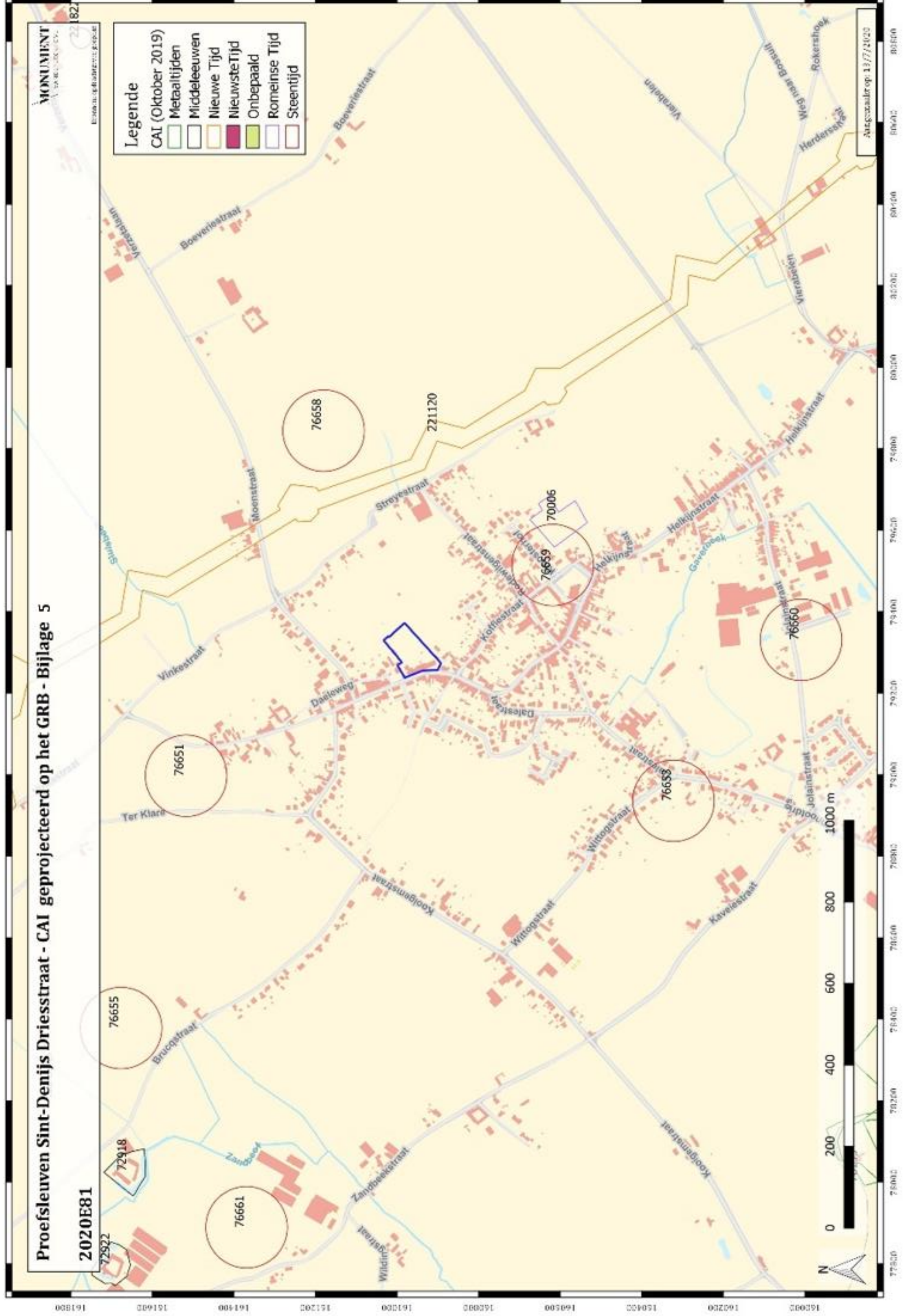
Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - CAI geprojecteerd op het GRB - Bijlage 5

2020E81

MONUMENT

CAI (Oktober 2019)

- Legende
- Metaaltijden
 - Middeleeuwen
 - Nieuwe Tijd
 - NieuwsteTijd
 - Onbepaald
 - Romeinse Tijd
 - Steentijd

Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - Hoogtemetingen (mTAW) met weergave van proefsleuven en sporen - Bijlage 6

2020E81

MONUMENT
VAN DER HAEGHE

Bronnen opdrachtgever: gemeente

- Legende**
- Sporen
 - Muren
 - Sleufwand

Ausgemaakt op: 13/7/2020

793100

Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - Plangebied met weergaven in proefsleuven geprojecteerd op het DTM - Bijlage 7

2020E81

MONUMENT
VAN DE
KUNSTEN EN
GEWELDEN

Beeldbank van de Monumenten en Gevelen

Legende	
DTM (1m)	
31.38	35.20
39.02	42.84
46.65	

Aangemaakt op: 13/7/2020

75200

79300

76100

2020E81

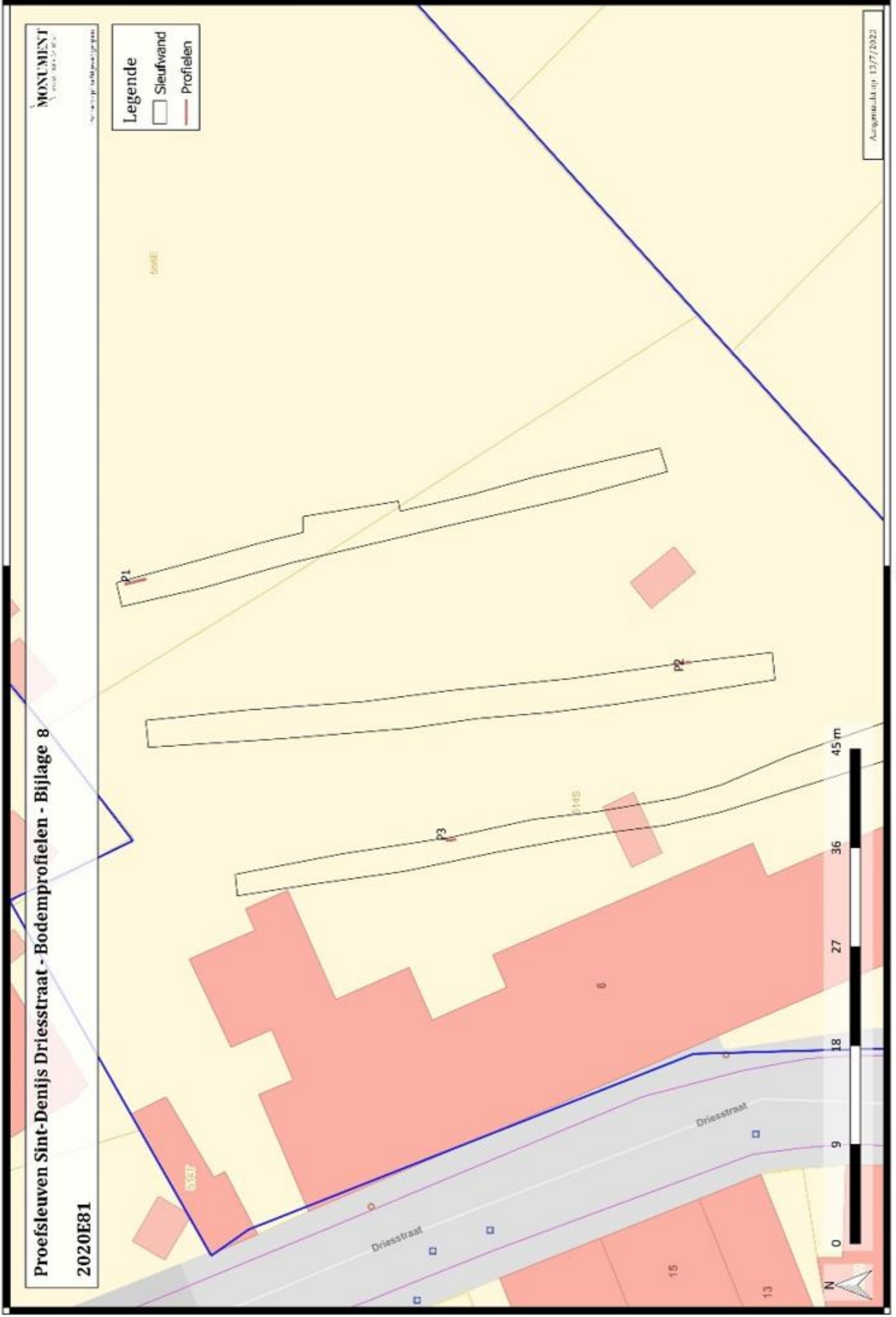
MONUMENT

Health care providers

Legende

☐ Sleufwand

- Profilen

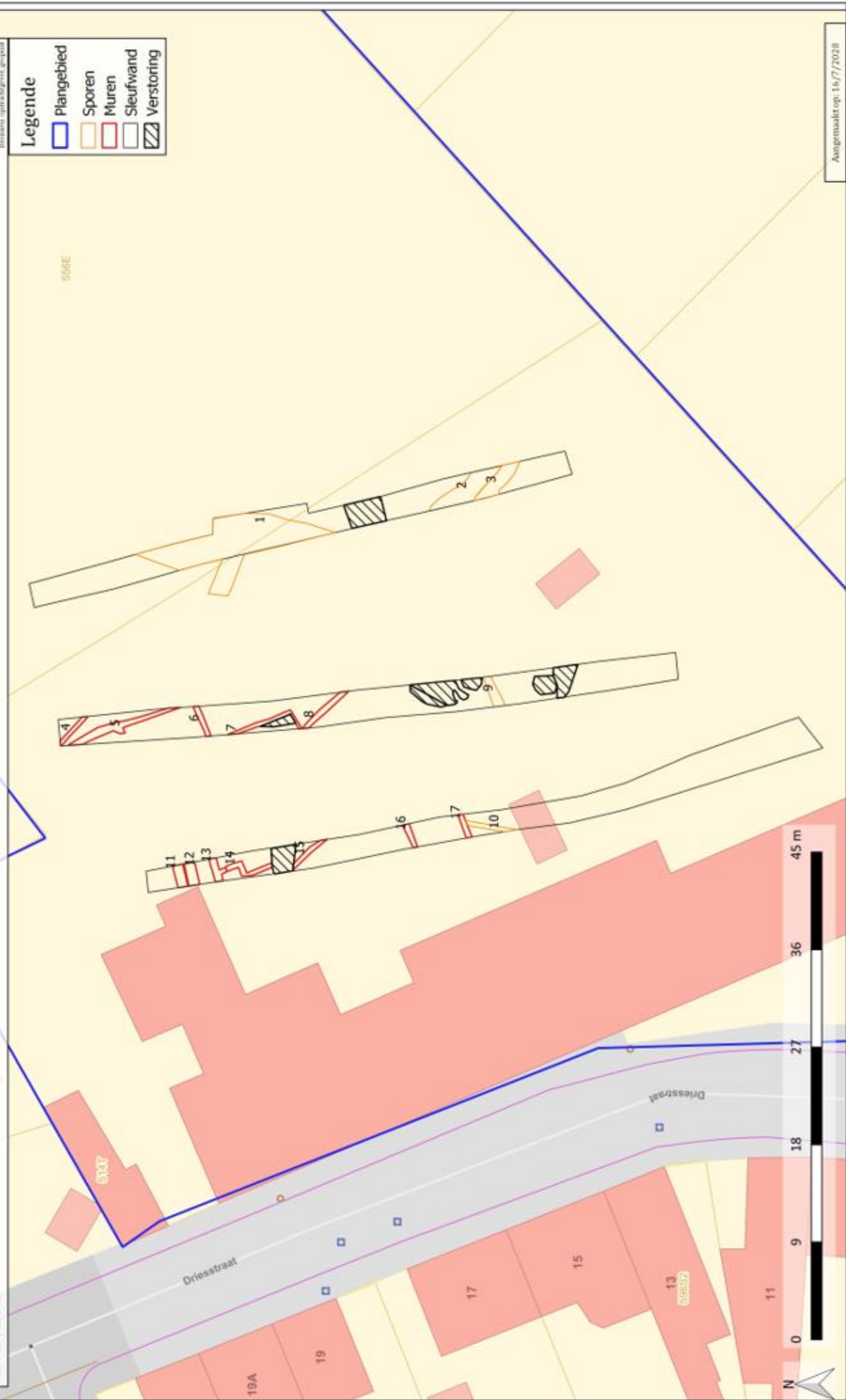
Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - Sporenplan geprojecteerd op het GRB - Bijlage 9

2020E81

MONUMENT
VAN NEDERLAND

Bron: opdrachtgever, gemeente

Legende	
	Plangebied
	Sporen
	Muren
	Sleufwand
	Verstoring

Aangemaakt op: 16/7/2020

Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - Muren geprojecteerd op Orthofotomozaïek, winteropnamen 2000 - 2003 - Bijlage 10

2020E81

MONUMENT
VAN DE
KONINKLIJKE
ACADEMIE VAN
BESCHERMING
VAN DE KUNSTEN
EN DE MONUMENTEN

Europe in de geschiedenis

Legende

Muren

Sleufwand

Aangevuld op: 13/7/2020

Proefsleuven Sint-Denijs Driesstraat - Sporen geprojecteerd op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) - Bijlage 12

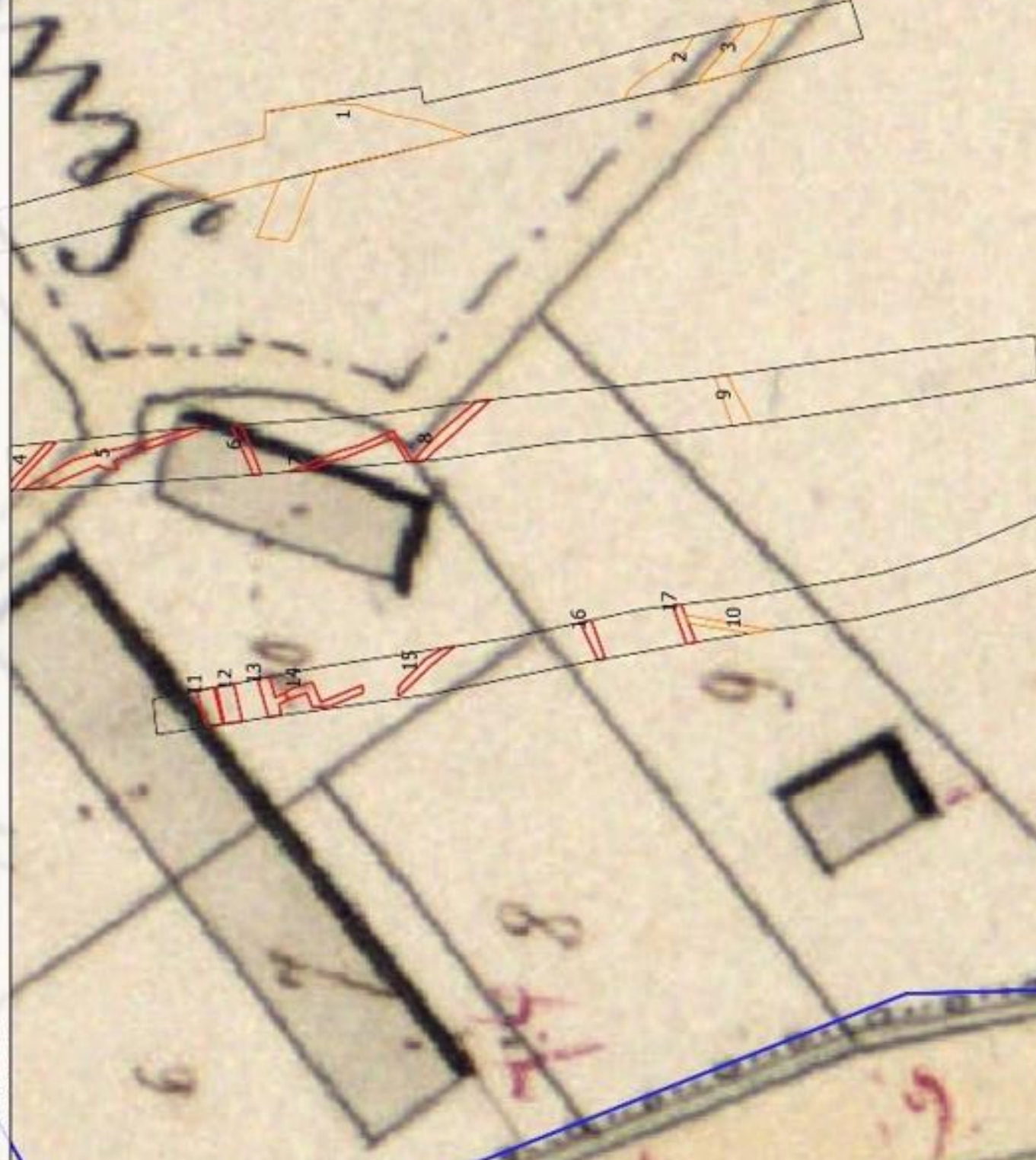
2020E81

MONUMENT
NEDERLANDSE
ERFOPFOLGEN

Erven 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

Legende

- Interfaces
- Muren
- Sleufwand

Ausgetuurd op: 13/7/2020

Bijlage 13: Beschrijving referentieprofiel

(Profiel 1)

Projectcode: Type onderzoek: Datum: Het weer: Assistent-Aardkundige: methode/techniek: diameter/raai:					Coördinaten:	X: 79298.324; y: 160988.834	X: 79298.814; Y: 160986.867
	2020E81					Hoogte: Classificatie: Landgebruik: Vegetatie: grondwater:	+37m TAW; +35.50m TAW
	Proefsleuven				Adp		
	06/07/2020				Matig natte leembodem		
	bewolkt				Overgang tuinzone naar Parking		
	Defrancq Jelle				Gras/asfalt		
	Profiel met kraan				nvt		
nvt							
Profiel	Horizont		Diepte (cm)		Onderkant	Ondergrens	
Nr.	Nr.	Symbool	begin	eind	bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid
P1	1	Ap	0	80	ja	geleidelijk	regelmatig
P1	2	Bw	80	110	ja	geleidelijk	verbrokkeld
P1	3	C	110	/	nee	nvt	nvt
Kleur		Vlekken				Stratificatie	Kalk
visueel	Munsell	Type	Kleur	Frequentie	Helderheid		
GrBr		Ploegen/Bouw	Br	weinig	nvt	nee	onbekend
LBrGr		bioturbatie	GrBr	matig	nvt	nee	onbekend
OrBr		Gley	Oranje/Blauw	veel	nvt	nee	onbekend
Structuur			Vochtigheid	Textuur			Andere
gradatie	type	grootte	(D/V/N)	Code	zandfractie	methode	
sterk	kruimel	matig	V	L	Z3	Manueel	/
zwak	Subangulair blokkig	groot	V	E	Z2	Manueel	/
zwak	Subangulair blokkig	groot	V/N	E	Z1	Manueel	/